دین و زندگی (۲)

محتوای ویژهٔ کتاب

- مفاهیم آموزشی
- پیام آیات قرآنی
- نکته
- پاسخ به تمامی پرسش‌ها و فعالیت‌های کتاب درسی
- ✪ موارد مهم و سؤال‌های امتحانی
- ارزشیابی مستمر همراه با پاسخ و بارم‌بندی
- جدول بودجه‌بندی
- آزمون‌های پایانی دی و خرداد همراه با پاسخ و بارم‌بندی

فایده‌های کتاب

می‌دونیم یه وقتایی احساس تنهایی و دلتنگی می‌کنید و پر از دلهره و دلواپسی میشید!! دنبال یه تکیه‌گاه محکم و دوست خوب میگردید که همدم لحظه‌های تنهاییتون باشه ... اینجور وقتا یکی هست که حتی اگه شما فراموشش کنید، اون هیچ‌وقت فراموشتون نمی‌کنه و با حرف‌ها و پیام‌های آسمونیش، بهتون آرامش میده ... و اون کسی نیست جز خدای مهربون ... این درس بهانهٔ کوچیکیه که میتونه لحظه‌هایی پر از آرامش براتون رقم بزنه؛ با بیان یه پیام کوتاه از آیات قرآنی هر درس، شما رو با قطره‌ای از اقیانوس بیکران قرآن آشنا می‌کنه و با پاسخ به همهٔ فعالیت‌ها و سؤال‌های کتاب درسی، خیالتون رو از بابت آمادگی سر کلاس و امتحان، آسوده می‌کنه.

@ZonkurVIPBook

بخش ۱: تفکر و اندیشه

درس ۱: هدایت الهی

مفاهیم آموزشی

هدف درس: تبیین نیازهای برتر انسان و شیوه‌های هدایت خداوند، راه‌های پاسخ‌گویی به این نیازها

- آب، نعمت بی‌نظیر خداوند، جلوهٔ زیبایی و طراوت و عامل ادامهٔ حیات است.
- طبق آیات قرآن کریم، آب اساس زندگی در جهان و حیات‌بخش جهان مادی است
  - و هر چیز زنده‌ای را از آب پدید آوردیم. (انبیاء، ۳۰)
  - تا با آن زمین مرده را زنده کنیم. (فرقان، ۴۹)
- حال که با حیات‌بخش جهان مادی آشنا شدیم؛ این سؤال پیش می‌آید که حیات روح بشر وابسته به چیست؟

قرآن کریم در پاسخ به این سؤال، پذیرفتن دعوت خدا و پیامبر را به عنوان حیات‌بخش روح انسان معرفی می‌کند.

- احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائهٔ برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم.

نیازهای برتر

✪ انواع نیازهای انسان
- ۱- نیازهای طبیعی و غریزی؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و مسکن
- ۲- نیازهای برتر
  - ۱) شناخت هدف زندگی
  - ۲) درک آیندهٔ خویش
  - ۳) کشف راه درست زندگی

- نیازهای برتر برآمده از سرمایه‌های ویژه‌ای است که خداوند به انسان عطا کرده است.

پاسخ صحیح به این نیازهای اساسی، سعادت انسان را تضمین می‌کند.

برخی از نیازهای برتر عبارت‌اند از:

۱- **شناخت هدف زندگی:** انسان می‌خواهد بداند «برای چه زندگی می‌کند؟»

انسان می‌داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است، چنین کسی در حقیقت، «سرمایه وجودی خود» را از بین برده است.

۲- **درک آیندهٔ خویش:** از دیگر سؤالات انسان این است که «آیندهٔ او چگونه است؟»، «آیا زندگی او با مرگ تمام می‌شود یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می‌گردد؟» «زاد و توشهٔ سفر به جهان دیگر چیست؟»

روزها فکر من این است و همه شب سخنم — که چرا غافل از احوال دل خویشتنم
از کجا آمده‌ام آمدنم بحر چه بود — به کجا می‌روم آخر ننمایی وطنم

۳- **کشف راه درست زندگی:** راه زندگی یا «چگونه زیستن» که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد.

این دغدغه از آن جهت جدّی است که انسان فقط یک‌بار به دنیا می‌آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند. بنابراین باید از بین همه راه‌هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد و بتواند با بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی به هدف خلقت برسد.

دغدغهٔ انسان‌های جست‌وجوگر: سؤال‌هایی از قبیل چیستیِ «هدف انسان»، «آیندهٔ او» و «راه درست زندگی»

این دغدغه‌ای مقدّس است — زیرا: نشان‌دهندهٔ بیداری و هوشیاری انسان و توجه وی به ارزش زندگی و آگاهی از زیانی است که یک زندگی بی‌هدف را تهدید می‌کند.

کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش — کی روی، ره ز که پرسی، چه کنی، چون باشی؟

دو ویژگی پاسخ به نیازها و سؤال‌های اساسی

الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشد: زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است، در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه‌ای کافی نیست. به‌خصوص که راه‌های پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون‌اند.

ب) همه جانبه باشد: زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد.

کسی می‌تواند پاسخ صحیحی به سؤال‌های اساسی بدهد که:
- آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.
- بداند انسان‌ها، پس از مرگ چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار آنهاست.

شیوهٔ هدایت خداوند

آفریدگار حکیم، هر مخلوقی را برای هدفی معیّن خلق کرده و او را برای رسیدن به آن هدف، هدایت و راهنمایی می‌کند.

هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است.

نکته: شیوهٔ هدایت مخلوقات متفاوت است.

- دلیل تفاوت شیوهٔ هدایت انسان از سایر مخلوقات:
  - هر مخلوقی متناسب با ویژگی‌هایی که خداوند در وجودش قرار داده است هدایت می‌شود.
  - سرمایه‌های ویژهٔ انسان، شیوه هدایت او را متمایز می‌کند.
- سرمایه‌های ویژهٔ انسان:
  ۱- توانایی تعقل و تفکر
  ۲- قدرت اختیار و انتخاب

هدایت خداوند:
- خداوند برنامهٔ هدایت انسان را از طریق پیامبران می‌فرستد.
- این برنامه که در برگیرندهٔ پاسخ به سؤالات بنیادین بشر است، توسط رسولان به مردم ابلاغ می‌شود.
- انسان با تفکّر در این برنامه و پی بردن به ویژگی‌ها و امتیازات آن با اختیار خود، این برنامه را انتخاب می‌کند.
- انسان این برنامه را در زندگی به‌کار می‌بندد و به هدفی که خداوند در خلقتشان قرار داده می‌رسد.
- انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد.

امام کاظم (ع) به شاگرد برجسته خود، هشام‌بن حکم فرمود:

«ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگان نفرستاد، جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل کنند. کسانی این پیام را بهتر می‌پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند و آنان که در تعقل و تفکر برترند، نسبت به فرمان‌های الهی داناترند و آن کس که عقلش کامل‌تر است، رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است.»

با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می‌توان به پاسخ سؤال‌های اساسی دست یافت.

@KonkurVIP.Prof

پیام آیات قرآن

﴿وَ جَعَلنا مِنَ الماءِ کُلَّ شَیءٍ حَیٍّ﴾ (انبیاء، ۳۰)
ترجمه: و هر چیز زنده‌ای را از آب پدید آوردیم.
پیام آیه: سرچشمهٔ همهٔ موجودات زنده، آب است.

﴿لِنُحیِیَ بِهِ بَلدَةً مَیتًا﴾ (فرقان، ۴۹)
ترجمه: تا با آن زمین مرده را زنده کنیم.
پیام آیه: هدف از نزول باران، حیات بخشیدن و زنده ساختن سرزمین مرده است.

﴿یا اَیُّها الَّذینَ آمَنوا استَجیبوا لِلّهِ وَ لِلرَّسولِ اِذا دَعاکُم لِما یُحییکُم﴾ (انفال، ۲۴)
ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آنگاه که شما را به چیزی فرا می‌خواند که زندگی حقیقی می‌بخشد.
پیام آیه: ۱- شرط ایمان واقعی، اجابت کردن دعوت خدا و رسول است.
۲- حرکت در مسیر خدا و پیامبر، حیات واقعی است و کناره‌گیری از آن، مرگ انسانیت است.

﴿اِنَّ الخاسِرینَ الَّذینَ خَسِروا اَنفُسَهُم﴾ (شوری، ۴۵)
ترجمه: در حقیقت، زیانکاران کسانی‌اند که خودشان را دچار زیان کرده‌اند.
پیام آیه: خسارت واقعی در دنیا و آخرت از آن کسانی است که خودشان به خودشان زیان رسانده‌اند.

﴿... قالَ رَبُّنَا الَّذی اَعطیٰ کُلَّ شَیءٍ خَلقَهُ ثُمَّ هَدیٰ﴾ (طه، ۵۰)
ترجمه: پروردگار ما همان کسی است که آفرینش هر چیزی را به او بخشیده، سپس [او را] هدایت کرده است.
پیام آیه: خداوند هر موجودی را با توجه به نوع و هدف آفرینشش هدایت می‌کند. (هدایت عمومی)

﴿رُسُلًا مُبَشِّرینَ وَ مُنذِرینَ لِئَلّا یَکونَ لِلنّاسِ عَلَی اللهِ حُجَّةٌ بَعدَ الرُّسُلِ ...﴾ (نساء، ۱۶۵)
ترجمه: رسولانی [را فرستاد که] بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد... .
پیام آیه: با آمدن پیامبران (ع)، حجّت بر مردم تمام می‌شود تا گناهکاران فرصت بهانه‌جویی و اعتراض به خداوند را نداشته باشند.

سؤال متن ۶

آیا انسان می‌تواند تنها با تکیه بر عقل، برنامهٔ کاملی برای سعادت خود ارائه دهد؟ خیر؛ از آن جهت که انسان به تمام مسائل اشراف و تسلّط ندارد نمی‌تواند برنامه‌ای کامل که خوشبختی و سعادت انسان‌ها در آن باشد ارائه دهد و چنین برنامه‌ای فقط از جانب خداوند تحت عنوان دین اسلام ارائه می‌شود.
یک برنامهٔ مناسب برای سعادت انسان باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟ باید پاسخگوی سؤالات بنیادین باشد که این پاسخ‌ها درست و قابل اعتماد باشند؛ زیرا عمر محدود آدمی برای تجربه کردن پاسخ‌های احتمالی و مشکوک که فراوان و گوناگون هم هستند، کافی نیست. و پاسخ‌ها باید همه جانبه باشند، یعنی به نیازهای مختلف انسان به‌صورت هماهنگ پاسخ دهند. زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند.
آیا برنامه‌ای که فقط سعادت دنیای انسان را در بر بگیرد، کامل است؟ خیر؛ زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی انسان، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی‌توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه‌ریزی کرد.
آیا می‌توان به مکاتب مختلف اعتماد کرد و زندگی را براساس برنامه‌های آنان بنا نهاد؟ خیر؛ زیرا این برنامه‌ها از طرف انسان‌ها مطرح شده که متفاوت و گاه متضاد هم هستند و این افراد از خلقت انسان و جایگاه او در نظام هستی و ابعاد وجودی وی و سرنوشت او پس از مرگ آگاهی کامل ندارند و نیازمند تجربه و آزمون هستند.

سؤال متن ۷

انسان می‌خواهد بداند «برای چه زندگی می‌کند؟» هدف انسان از زندگی رسیدن به سعادت و خوشبختی است که تنها به‌وسیلهٔ دین اسلام میسّر می‌شود.
کدام هدف است که می‌تواند با اطمینان خاطر زندگی‌اش را صرف آن نماید؟ اصلی‌ترین هدف، خداوند است که در صورت حرکت در مسیر ارائه شده از جانب وی در شکل دین، می‌تواند به زندگی سعادتمندانه و اطمینان بخشی دست یابد.
«آیندهٔ او [انسان] چگونه است؟» آیندهٔ انسان می‌تواند برای انسان دیندار همراه با شادی و نعمت در بهشت جاوید باشد یا اینکه برای انسان کافر همراه با درد و رنج و در جهنّم همیشگی باشد. هرکدام از این دو حالت ارتباط مستقیم با عملکرد وی در این دنیا خواهد داشت.
«آیا زندگی او با مرگ تمام می‌شود، یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می‌گردد؟» خیر، انسان با مرگ، به شکل‌های دیگری به زندگی خود ادامه می‌دهد و در نهایت راهی بهشت یا جهنّم خواهد شد.

«**نحوهٔ زندگی او پس از مرگ چگونه است؟**» پس از مرگ، انسان حیات روحانی را در برزخ خواهد داشت که حدّ فاصل بین دنیا و آخرت است، سپس در زمان نامعلوم که فقط خدا می‌داند قیامت اتّفاق می‌افتد و روح به جسم بازمی‌گردد و به حساب و کتاب وی رسیدگی می‌شود و به واسطهٔ اعمالش راهی بهشت یا جهنّم خواهد شد.
«**زاد و توشهٔ سفر به جهان دیگر چیست؟**» زاد و توشهٔ انسان برای سفر آخرت آن چیزی است که او از اعمال خوب یا بد در دنیا فراهم آورده است.

سؤال متن ۸

«**خوشبختی وی [انسان] در آن سرا در گرو انجام چه کارهایی است؟**» خوشبختی و سعادت انسان در سرای آخرت در گرو اعمال صالح او و همچنین دوری از گناهان است.
یکی از سؤالات اساسی انسان این است که راه درست زندگی کدام است؟ راه درست زندگی، راهی است که بتواند انسان را در فرصت کوتاهی که در طول زندگی دارد، به سرعت به هدف خلقت که عبودیت و بندگی خداست، برساند. در بین همهٔ راه‌هایی که وجود دارد، تنها یک راه، مسیر درست زندگی است که قرآن کریم از آن با عنوان «صراط مستقیم» یاد کرده است: «و [بدانید] این [دستورات الهی] است راه راست من؛ پس از آن پیروی کنید و از راه‌های دیگر که شما را از راه وی پراکنده می‌سازد پیروی مکنید.» بنابراین صراط مستقیم، راهی است که خدای سبحان برای هدایت انسان معین کرده است و طبق روایات شریفه، مقصود از آن، پیروی از خدا و معصومین علیهم‌السلام است.
و چگونه می‌توان به آن دست یافت؟ انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود.

تدبّر در قرآن ۸

در آیات سورهٔ ... :
۱- خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند خورده است؟ چرا؟ روزگار (عصر) ـ به دلیل اهمیت فرصت زندگی و عمر که خداوند در اختیار انسان قرار داده است؛ زیرا این فرصت، محدود و گذرا است و لذا بسیار باارزش است.
۲- ✪ چه خسارتی انسان را تهدید می‌کند؟ از دست رفتن سرمایهٔ وجودی انسان که همان نعمت عمر اوست، انسان چه بخواهد و چه نخواهد ساعت‌ها و روزها و سال‌های عمرش به سرعت می‌گذرد و نیروهای مادی و جسمی‌اش تحلیل می‌رود و توان و قدرت او کاسته می‌شود و در حدیثی از امام هادی (ع) می‌خوانیم که: «دنیا بازاری است که جمعی در آن سود می‌برند و جمع دیگری زیان.»
۳- چه کسانی دچار خسران نمی‌شوند؟ کسانی که ایمان بیاورند، عمل صالح انجام دهند، خودشان حق را رعایت کنند و به سوی حق دعوت کنند و همچنین خودشان صبور باشند و دیگران را به صبر دعوت کنند.

فعالیت کلاسی ۹

با توجه به ...
الف) ✪ آیا عقل انسان به تنهایی می‌تواند به این سؤال‌های اساسی پاسخ کامل و جامع دهد؟ چرا؟ خیر، به دلیل آنکه عقل انسان تسلط کامل بر امور اطراف خود ندارد و دارای اطلاعات ناقص و بعضاً غلط است؛ پس نمی‌تواند به نیازهای بنیادین و برتر پاسخ کامل و جامع بدهد.
ب) آیا انسان به تنهایی می‌تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟ خیر؛ از آنجا که طراحی مسیر سعادت انسان بستگی به پاسخ کامل و جامع به سؤالات و نیازهای بنیادین دارد و انسان نمی‌تواند به تنهایی به آنها پاسخ دهد، نمی‌تواند به تنهایی مسیر سعادت خویش را طراحی نماید.

سؤال متن ۹

آیا خداوندی که در دستگاه عظیم خلقت به نیازهای طبیعی و غریزی انسان پاسخ داده، انسان را در وادی نیازهای برتر و متعالی سرگردان رها کرده است؟ یا او را در این زمینه نیز راهنمایی و هدایت نموده است؟ خیر، خداوند متعال با فرستادن پیامبران و امامان (ع) و ارائهٔ برنامهٔ برتر یعنی دین، به نیازهای برتر و متعالی انسان و نیازهای طبیعی و غریزی وی پاسخ کامل داده است.

تکمیل کنید ۱۱

اگر خداوند به ... : برنامه‌ای برای هدایت ما ارائه نگردید و به این دلیل ما گمراه شدیم و اگر خداوند پیامبرانی برای ما می‌فرستاد، ما راه درست را انتخاب می‌کردیم تا به هدف برسیم.
خداوند، در قرآن کریم دربارهٔ تمام و کامل شدن حجت الهی با فرستادن انبیا فرموده است:
﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَ مُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكونَ لِلنّاسِ عَلَى اللهِ حُجَّةٌ بَعدَ الرُّسُلِ ...﴾
رسولانی [را فرستاد که] بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد ...
خداوند با فرستادن پیامبران **راهِ** بهانه‌جویی و اعتراض بندگان **را بسته است و حجت را بر بندگان تمام کرده است.**

اندیشه و تحقیق ۱۲

۱- آیا انسان می‌تواند ...؟ خیر، این پرسش آسیب دیگری است که برخی افراد وقتی با سؤال‌های بنیادین مواجه می‌شوند، برای آسوده کردن وجدان، خود را به بی‌خیالی می‌زنند و می‌گویند خود را درگیر این سؤال‌ها نمی‌کنیم و زندگی به هر صورت پیش رود، برای ما تفاوتی ندارد. اما این‌ها نمی‌دانند که روزی متوجه این اختلافات می‌شوند که دیگر قادر به انجام دادن کاری نیستند، بنابراین انسان عاقل نمی‌تواند چنین نگرشی داشته باشد؛ زیرا پاسخ به نیازهای برتر (بنیادین) سعادت و خوشبختی انسان را در پی دارد و بی‌توجهی به آنها شقاوت و بدبختی ابدی را نصیب انسان خواهد کرد.
۲- آیا می‌توانیم پاسخ ...؟ خیر، زیرا راه رشد و کمال هر نوع از موجودات راه معین و خاصی است و در حقیقت رشد و نمو بدن انسان و هر موجود دیگری مکانیسم و قانون خاص خود را دارد و اگر کسی نخواست از این قانون‌مندی پیروی کند باید تبعات آن مانند رنج و بیماری را بپذیرد.

بُعد معنوی و روحانی انسان نیز همین‌گونه است و رشد آن از راه مشخص و قانون‌مندی خاصی پیروی می‌کند و راه و قانون دیگری جواب نمی‌دهد. به میزانی که از این قانون دور شویم درد و رنج و تبعات منفی آن را باید بپذیریم. این در حالی است که عمر انسان کوتاه است و این نعمت تنها یک بار در اختیار او گذاشته می‌شود و اگر آن را صرف سلیقه‌های شخصی کند و راه آزمون و خطا را در پیش گیرد عمرش بیهوده تلف خواهد شد و در نهایت، چیزی جز حسرت و پشیمانی در پی نخواهد داشت.

۳- قرآن کریم خطاب ...؟ شیوهٔ هدایت خداوند؛ این آیه به این مسئله می‌پردازد که خدا برنامهٔ هدایت انسان را توسط پیامبران ارسال می‌کند تا انسان با تفکر در این برنامه و با اختیار خود آن را انتخاب کند و همچنین به این نکته متوجه می‌سازد که انسانی که برنامه‌ای غیر از برنامهٔ خدا را برمی‌گزیند، ضرر می‌کند.

۴- شعر زیر با ...؟

مرد خردمند هنرپیشه را — عمر دو بایست در این روزگار
تا به یکی تجربه آموختن — با دگری تجربه بردن به کار

با «کشف راه درست زندگی» مرتبط است.

شاعر اعتقاد دارد انسان باید دو عمر داشته باشد تا در عمر اول راه‌های متفاوت را تجربه کند و راه درست را انتخاب نماید و در عمر دوم آنها را به کار گیرد؛ در حالی که این امکان وجود ندارد. به همین جهت می‌بایست با انتخاب برنامه‌ای درست از منبعی مطمئن، به‌گونه‌ای زندگی کند که در پایان عمر آرزوی عمری دوباره را نکند که در آن خطاهای خود را جبران نماید.

ارزشیابی مستمر

الف) آیه و حدیث: (۱ نمره)

۱ **با توجه به آیهٔ ﴿قال ربُّنا الّذی أعطی کلَّ شیءٍ خلقَهُ ثم هدی﴾ شیوهٔ هدایت خداوند چگونه است؟**
(مشهد ـ مدرسهٔ شاهد وارثان نور ـ دی ۹۷)

۲ ✪ **امام کاظم(ع) هدف از فرستادن رسولان (ع) را چه چیزی بیان می‌کند؟**

ب) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخّص کنید. (۰/۵)

۳ **ما همواره دنبال برنامه‌ای هستیم که بتواند ما را به بهترین شکل، در برآورده ساختن نیازهایمان یاری کند.**
☐ درست ☐ نادرست

۴ **پاسخ صحیح به نیازهای اساسی به تنهایی سعادت بشر را تضمین نمی‌کند.** ☐ درست ☐ نادرست

ج) جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید. (۰/۵)

۵ **کسی می‌تواند انسان را در پاسخگویی درست به نیازهای برتر رهنمون شود که آگاهی کاملی از ..... انسان داشته باشد.**

۶ ✪ **خداوند هر مخلوقی را متناسب با ویژگی‌هایی که در وجودش قرار داده است ..... می‌کند.**

د) گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. (۱)

۷ **نتیجهٔ ویژگی‌های انسان که او را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند کدام‌یک از گزینه‌های زیر است؟**
الف) تفکّر در پیام طبیعت و استفاده از قدرت اختیار **ب) تفاوت شیوهٔ هدایت انسان با سایر مخلوقات**
ج) ارائهٔ برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب انسان‌ها **د) آگاه شدن از نیازهای برتر و حرکت برای نیل به اهداف**

۸ ✪ **چگونه می‌توان به پاسخ سؤال‌های اساسی انسان دست پیدا کرد؟** (ایلام ـ مدرسهٔ علامه حلی (ره) ـ دی ۹۷ با اندکی تغییر)
الف) استفاده از عقل به عنوان هدایت ویژهٔ انسان **ب) استفاده از وحی به عنوان پیام خداوند برای انسان**
ج) استفاده از قدرت اختیار و انتخاب راه‌های گوناگون **د) کنار هم قرار دادن عقل و وحی و سود جستن از هر دو**

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۹ **دو مورد از نیازهای برتر انسان را فقط نام ببرید. (۱)**

۱۰ **ثابت کنید هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است. (۱)** (تهران ـ مدرسهٔ شهدای مؤتلفه اسلامی ـ دی ۹۶)

۱۱ **پاسخ به سؤالات بنیادین باید حداقل چند ویژگی داشته باشد؟ (۱)** (تهران ـ مدرسهٔ شهدای مؤتلفه اسلامی ـ دی ۹۶)

۱۲ **قدرت تفکر و انتخاب، به عنوان ویژگی‌ای که باعث هدایت متفاوت انسان شده است را شرح دهید. (۱/۵)**

۱۳ **نتیجهٔ عملی استفادهٔ انسان از عقل و کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها چیست؟ (۰/۵)**

---

۱ خداوند هر موجودی را با توجه به نوع و هدف آفرینش هدایت می‌کند. (۰/۵) ۲ تعقل در پیام الهی (۰/۵) ۳ درست (۰/۲۵) ۴ نادرست (۰/۲۵) ۵ خلقت (۰/۲۵) ۶ هدایت (۰/۲۵) ۷ گزینهٔ «ب» (۰/۵) ۸ گزینهٔ «د» (۰/۵) ۹ ۱- شناخت هدف زندگی (۰/۵)، ۲- درک آیندهٔ خویش (۰/۵) ۱۰ خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ یعنی هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق می‌کند و برای رسیدن به آن هدف، او را هدایت و راهنمایی می‌کند. پس هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است. (۱)
۱۱ ۱- کاملاً درست و قابل اعتماد باشد. (۰/۵) ۲- همه‌جانبه باشد. (۰/۵) ۱۲ یکی از سرمایه‌های انسان، توانایی تعقل و تفکر و دیگری قدرت اختیار و انتخاب اوست، یعنی انسان ابتدا دربارهٔ هر کاری تفکر می‌کند (۰/۷۵) و اگر تشخیص داد که آن کار مفید است و او را به هدفش می‌رساند، آن را انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد. (۰/۷۵) ۱۳ انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند (۰/۲۵) و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود. (۰/۲۵)

درس ۲: تداوم هدایت

مفاهیم آموزشی

هدف درس: تبیین فطرت در انسان و علل فرستادن پیامبران متعدد و وجود ادیان مختلف

خداوند با لطف و رحمت خود، ما انسان‌ها را تنها نگذاشت و هدایت ما را بر عهده گرفت.

- دین به معنای «راه» و «روش» است. دین اسلام، راه و روشی است که خداوند برای زندگی انسان‌ها برگزیده است.
- براساس آیات قرآن کریم، خداوند یک دین برای انسان‌ها فرستاده و به همهٔ پیامبران فرمان داده است، تا همان دین را در میان مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه را در پیش نگیرند.

فطرت مشترک، منشأ دین واحد

- فطرت به معنای نوع خاص آفرینش است.
- ✪ منظور از فطرت، آفرینش خاص انسان و ویژگی‌هایی است که خداوند در اصل آفرینش وی قرار داده است. انسان‌ها با اینکه در برخی خصوصیات، مانند نژاد، زبان و آداب و رسوم با یکدیگر تفاوت دارند، ولی همگان ویژگی‌های فطری مشترکی دارند.

برخی از ویژگی‌های فطری انسان:
۱- از سرمایه تفکر و قدرت اختیار برخوردارند.
۲- فضیلت‌های اخلاقی مانند عدالت را دوست دارند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم و دروغ بیزارند.
۳- به دنبال زیبایی‌ها، خوبی‌ها و کمالات نامحدودند.
۴- از نابودی گریزان و در جست‌وجوی زندگی جاودانه هستند.
۵- کنجکاو و جست‌وجوگر به دنیا می‌آیند و از شناخت حقایق لذت می‌برند و دانایان را بر نادان‌ها ترجیح می‌دهند.

به سبب این ویژگی‌های مشترک (فطرت)، خداوند یک برنامهٔ کلی به انسان‌ها ارزانی داشته، تا آنان را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند. این برنامه اسلام نام دارد.

- اسلام به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است.
- در این برنامه از انسان خواسته می‌شود تا با اندیشه در خود و جهان هستی، به ایمان قلبی دست یابد.

ایمان به:
- خدای یگانه و دوری از شرک (توحید)
- فرستادگان الهی (نبوّت)
- سرای آخرت و پاداش و حسابرسی عادلانه (معاد)
- عادلانه بودن نظام هستی (عدل)

در عرصهٔ عمل از انسان خواسته می‌شود تلاش کند تا:
- با انجام واجبات دین و ترک حرام‌های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند.
- فضایل اخلاقی مانند عفّت، راستگویی و امانت داری را کسب نماید و از رذائل اخلاقی، مانند ظلم، نفاق، دروغ و ریا دوری کند.
- جامعه‌ای دینی براساس عدالت بنا نماید.

- محتوای اصلی دعوت پیامبران یکسان است و همهٔ آنها یک دین آورده‌اند.
- تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی، متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره تفاوت‌هایی بایکدیگر داشته است. این قبیل تفاوت‌ها، سبب تفاوت در اصل دین نشده است.

✪ **علل فرستادن پیامبران متعدد:**
الف) استمرار و پیوستگی در دعوت
ب) رشد تدریجی سطح فکر مردم
ج) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین

الف) استمرار و پیوستگی در دعوت:

- لازمهٔ ماندگاری و استمرار یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمرّ آن است.
- پیامبران سختی‌ها را تحمّل می‌کردند تا خداپرستی، عدالت‌طلبی و کرامت‌های اخلاقی میان انسان‌ها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک و ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود.

@KonkurVIP.com